

اثر بخشی آموزش مهارت‌های حرفه ای معلم بر پایه ی الگوی گوردون بر خودباوری و

انگیزه پیشرفت دانش آموزان ابتدایی

فاطمه فاخری^۱، مینو طباطبایی^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی، گروه علوم انسانی، دانشگاه پیام نور، اصفهان (نویسنده مسئول)

^۲ استادیار گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه پیام نور، تهران

چکیده

هدف از انجام این پژوهش، بررسی تاثیر آموزش مهارت‌های حرفه ای معلم بر پایه الگوی گوردون بر خودباوری و انگیزه پیشرفت دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی بوده است. روش تحقیق در این مطالعه از نوع نیمه آزمایشی با طرح پیش آزمون - پس آزمون است. جامعه ی آماری پژوهش شامل کلیه ی معلمان و دانش آموزان دختر شهر خرمشهر در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود. حجم نمونه شامل ۴۰ نفر دانش آموزان دختر پایه ششم و ۴ معلم آنها بوده است که با روش نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند. ابزارهای اندازه گیری به کار رفته در این پژوهش شامل پرسشنامه خودباوری آزادی (۱۳۸۹) و پرسشنامه انگیزه پیشرفت برنارد واینر (۱۹۷۸) بوده است. ابتدا از دانش آموزان ۴ کلاس پایه ششم پیش آزمون خودباوری و انگیزه پیشرفت گرفته شد سپس از بین این افراد، ۴۰ دانش آموز که نمره کسب شده آن ها پایین تر از همه بود، به طور تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل جایگزین شدند پس از آموزش مهارت‌های حرفه ای معلم بر پایه الگوی گوردون به معلمان گروه آزمایش (در طی ۱۲ جلسه ۴۵ دقیقه‌ای) از آزمودنی ها پس آزمون به عمل آمد. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها در بخش روشهای آمار توصیفی از میانگین و انحراف معیار و در بخش استنباطی از تحلیل کوواریانس با SPSS 23 استفاده شد. نتایج به دست آمده نشان داد که میزان خودباوری و انگیزه پیشرفت در گروه آزمایشی نسبت به گروه کنترل بیشتر و تفاوت بین میانگینهای آنها معنادار است. بنابراین آموزش مهارت‌های حرفه ای معلم بر پایه الگوی گوردون به معلمان بر خودباوری و انگیزه پیشرفت دانش آموزان دختر پایه ششم تاثیر معناداری داشته است. بنابراین آموزش مهارت‌های حرفه ای بر پایه الگوی گوردون به دلیل استفاده از فنونی مانند افزایش «زمان تدریس، یادگیری»، بهبود کیفیت رابطه ی معلم - شاگردی، ایجاد «تعاریف عملی» برای مفروضاتی مثل «احترام به خواسته های دانش آموزان»، «تعلیم و تربیت موثر»، «جو کلاس» «آزادی یادگیری» «تعلیم و تربیت انسانی» «معلم به عنوان شخص مرجع»، «ایجاد ارتباط دو جانبه»، خودباوری و انگیزه پیشرفت دانش آموزان را بهبود بخشیده است.

واژه‌های کلیدی: مهارت های حرفه ای، معلم، الگوی گوردون، خودباوری، انگیزه پیشرفت

۱. مقدمه

آموزش و پرورش از مهمترین نهادهای اجتماعی می باشد و به همین دلیل، کیفیت سایر نهادهای اجتماعی نیز تا اندازه ای به چگونگی عملکرد آموزش و پرورش بستگی دارد. شناسایی استعدادها و ایجاد شرایط لازم برای شکوفایی افراد در زمینه های مختلف و رشد موزون و متعادل انسان در جنبه های عقلانی و جسمانی، مسئولیت سنگینی است که آموزش و پرورش باید به انجام برساند. [۱] در این بین، معلمان به عنوان یکی از ارکان اصلی و مهم آموزش و پرورش دارای نقش اساسی در کیفیت آموزش و در نتیجه یادگیری هستند که توفیق یا شکست برنامه ها و فعالیت های آموزشی و پرورشی هر نظام و هر کشوری به معلمان آن بستگی دارد [۲]. معلمان به دلیل نقش برجسته ای در یادگیری دانش آموزان در طول تحصیلات وزندگی آنان دارند و نیز بدلیل اعمال و رفتارشان در ایجاد انگیزه های یادگیری موثر است نیازمند کسب مهارتها و صلاحیتهای مختلف شغلی و حرفه ای هستند. موفقیت هر نظام آموزشی در حدی تعیین کننده ای به دانش و مهارتهای حرفه ای معلم بستگی دارد [۳] که این مهم کانون مطالعات سابق متعددی بوده است [۴-۵] در نظر ژاپنیها، شایستگی هر نظام، به اندازه شایستگی معلمان آن است. از این رو میتوان گفت، معلم مهمترین عنصر نظام آموزشی در فرایند یاددهی- یادگیری و معمار اصلی نظام آموزش است. بنابراین از آنجا که کلید اصلی آموزش و پرورش در دست معلمان است، به کار آمدن تواناترین و شایسته ترین افراد برای حرفه ی معلمی از مهم ترین موضوعات است [۶] شایان ذکر است که با توجه به تحقیقات صلاحیت های حرفه ای معلم می تواند بر متغیرهای بسیاری تاثیر گذار باشد که از جمله آنها میتوان به دو متغیر مهم خودباوری و انگیزه پیشرفت دانش آموزان اشاره کرد [۷-۸]. لذا داشتن شناخت کافی از صلاحیت ها و شایستگی های حرفه ای معلم جهت بهبود خودباوری و انگیزه پیشرفت دانش آموزان امری مهم و ضروری است. با این حال شناسایی و شمردن ویژگیها و مهارتهای حرفه ای معلمان کار آسانی نیست و شناخت آن ها لزوم داشتن یک الگوی مشخص را ایجاب می کند. شایان ذکر است که طی مطالعات انجام شده اثر بخشی الگوی گوردون ثابت شده است [۹-۱۰] مهارتهای حرفه ای معلم بر پایه ی الگوی گوردون: شامل مجموعه مهارتهایی که توسط توماس گوردون در دوره « فرهنگ تفاهم در مدرسه » برای معلمان طراحی شده است. از نظر گوردون این دوره برنامه ای کامل برای معلمین حرفه ای است، روشها و مهارتهای مطرح شده در این دوره باعث افزایش تاثیرگذاری معلمان، افزایش « زمان تدریس، یادگیری، بهبود کیفیت رابطه ی معلم - شاگردی، ایجاد «تعاریف عملی» برای مفروضاتی مثل « احترام به خواسته های دانش آموزان»، «تعلیم و تربیت موثر»، «جو کلاس» «آزادی یادگیری» «تعلیم و تربیت انسانی» « معلم به عنوان شخص مرجع»، «ایجاد ارتباط دو جانبه» و مانند اینهاست، میشود. در این دوره جایگزین های اقتدار و حاکمیت همچنین مهارتهایی که به رشد و توسعه دانش آموزان کمک میکند به معلمان آموزش داده میشوند. [۱۱] علیرغم کارایی الگوی گوردون در تعریف مهارت های حرفه ای معلم، تحقیقات انگشت شماری در زمینه بررسی مهارت های حرفه ای معلم بر پایه این الگو در ایران انجام شده است. با توجه به اهمیت شناخت و آموزش مهارتهای حرفه ای معلمان از یک طرف و همچنین اهمیت خودباوری و انگیزه پیشرفت دانش آموزان از طرف دیگر، این پژوهش درصدد است به بررسی اثربخشی آموزش مهارتهای حرفه ای معلم بر پایه الگوی گوردون بر خودباوری و انگیزه پیشرفت دانش آموزان ابتدایی بپردازد و به این سوال پاسخ دهد که آیا آموزش مهارتهای حرفه ای معلم بر پایه الگوی گوردون بر خودباوری و انگیزه پیشرفت دانش آموزان ابتدایی تاثیرگذار است؟

۲. پیشینه پژوهش

پایه و اساس همه ی جوامع، به تعلیم و تربیت افراد آن بستگی دارد. عوامل درونی و بیرونی زیادی بر شکل گیری شخصیت افراد تأثیرگذارند. همه ی این عوامل در تربیت کودک و شکل گیری شخصیت، در نوع خود اهمیت دارند، اما در بین همه ی آنها خانواده و مدرسه بیشترین نقش را دارند. معلم و دانش آموز دو رکن اصلی در آموزش و پرورش به شمار می آیند. تدریس کردن نه تنها یک شغل بسیار حساس و ظریف است بلکه ایفای نقش در این حرفه کار هرکسی نیست. معلم خوب می تواند هر فرد

^۱Teacher's professional skills based on Gordon's model

واجد شرایطی باشد که در حوزه‌ی تربیتی فعالیت کرده و قصد دارد به موفقیت‌های زیادی در تدریس برسد. نقش معلم در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان بسیار پررنگ است. به اعتقاد و باور بسیاری از متخصصان و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت، یادگیری مهارت‌های حرفه‌ای از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. تا آن‌جا که معلمی که به اندازه کافی مهارت‌های تدریس را تجربه نکرده باشد، معلم بدون صلاحیت خوانده می‌شود. همچنین پیشرفت در آموزش و پرورش عموماً به صلاحیت و توانایی‌های کارکنان آموزشی به خصوص به ویژگی‌های انسانی، تربیتی و حرفه‌ای تکنیک معلمان بستگی دارد. [۱۲] به تعبیر گیچ بی تردید هیچ فرد دیگری به جز معلم نمیتواند تأثیر بیشتری بر آنچه در مدارس میگذرد داشته باشد [۱۳]. در نتیجه معلم می‌تواند با مشاوره در بحث هدایت تحصیلی و به کارگیری روش‌های نوین و کاربردی آینده‌ی دانش‌آموزان را تضمین کند.

یکی از عواملی که دانش‌آموزان را از تلاش باز می‌دارد نداشتن اعتماد به نفس و خودباوری است. لغت خودباوری به این معنی است که فرد باور داشته باشد می‌تواند کارها و وظایف خود را به صورت موفقیت آمیز با تکیه بر توانایی‌های خود انجام دهد. خودباوری به معنی تمایل فرد برای نشان دادن شایستگی روبروی خود با چالش‌های اساسی زندگی است. خودباوری سبب ایجاد انرژی برای انجام فعالیت و آسان شدن انجام کارها می‌شود [۱۴]. امروزه روانشناسان به این واقعیت پی برده‌اند که خودباوری فرد و نگرش و ادراک او از خود با نحوه یادگیری و چگونگی رفتار او رابطه نزدیکی دارد. افرادی که خود باوری اندکی دارند به صورت بدبینانه در مورد توانایی‌های خود می‌اندیشند همچنین این افراد از شرایطی که از نظر خود آنها از سطح توانایی‌شان بالاتر باشد می‌گریزند. اما افرادی که خود باوری زیادی دارند موقعیت‌های دشوار را به صورت چالش‌هایی که می‌توانند بر آنها غلبه کنند می‌نگرند. این افراد شرایط چالش برانگیز را قبول می‌کنند همچنین خودباوری آنها زودتر بهبود می‌یابد و هنگام مواجهه با مشکلات و موانع تلاششان متوقف نمی‌شود [۱۵]. دست‌اندرکاران آموزشی به این نتیجه رسیدند که تمام افراد جامعه در سنین مختلف و با هر جنسیتی باید برای رشد خود باوری و اطمینان به توانایی‌های ذاتی و اکتسابی خود اهتمام ویژه‌ای داشته باشند زیرا که عدم خودباوری تحصیلی می‌تواند برجسته‌های مختلف تحصیل دانش‌آموزان اثر بگذارد. خودباوری قادر است نحوه تفکر، احساس و رفتار افراد را تحت تأثیر قرار دهد. در حیطه تفکر باور خودباوری بالا میتواند فرآیندهای شناختی و نحوه عملکرد در موقعیت‌های مختلف مانند کیفیت تصمیم‌گیری و انگیزش پیشرفت تحصیلی را تسهیل کند. در حیطه رفتاری روی انتخاب‌فعالیت‌های فرد تأثیر بگذارد. زیرا سطوح خودباوری موجب افزایش یا کاهش انگیزش میشود. افراد با خودباوری بالا به علت انتخاب اهداف چالش برانگیز، اطمینان به خود، کوشش بیشتر، یادسپاری بهتر، عملکرد بهتری دارند اما افراد با خودباوری پایین به آسانی در برخورد با موانع دلسرد شده و دست از تلاش برمیدارند. در حیطه احساس نیت، خودباوری پایین با استرس، افسردگی، اضطراب و خودپنداره پایین همراه است [۱۶].

انگیزه یکی دیگر از جنبه‌های روانی دانش‌آموز می‌باشد که نقش اساسی در رشد توانایی‌ها و به کمال رسیدن فرد دارد بدون انگیزش یادگیری ممکن نیست و جایی که یادگیری نباشد تدریس وجود ندارد [۱۷]. به عقیده گیچ و برلایتر، انگیزه پیشرفت به معنی تمایل فرد برای دستیابی به موفقیت در زمینه‌ی فعالیتی خاص است. افراد با انگیزش سطح بالا در رقابت با دیگران برای انجام موفقیت آمیز کارهای خود تلاش بسیاری می‌کنند اما افراد با انگیزش سطح پایین تلاش چندانی برای دستیابی به موفقیت و پیشرفت ندارند و به علت ترس از شکست حاضر به قبول خطر برای دستیابی به موفقیت نیستند. انگیزش در زندگی روزمره ما تأثیر زیادی دارد. انگیزش بر همه رفتارها تفکرات باورها و عقاید ما اثر گذار می‌باشد. مطالعات مشخص کرده است هر چقدر افراد انگیزه پیشرفت بالاتری داشته باشند به همان اندازه موفق‌تر خواهند بود. انگیزه پیشرفت، میل و اشتیاق یا تلاش و کوششی است که فرد برای دستیابی به یک هدف یا تسلط بر اشیاء، امور و یا افراد و اندیشه‌ها و یا یک معیار متعالی از خود ابراز می‌دارد (ویلدر، ۲۰۰۹). به اعتقاد موری (۱۹۹۲) انگیزه پیشرفت به مفهوم انگیزه غلبه بر موانع و مبارزه با آنچه که به دشوار بودن شهرت دارد مورد استفاده قرار می‌گیرد. مک کلند (۱۹۶۱) اظهار داشت که انگیزه پیشرفت،

نوعی سائق یا تمایل درونی در بعضی از افراد است که رفتار آن ها را تقریباً در تمام موقعیت ها هدایت می نماید و ارتباط تنگاتنگی با رفتارهای پیشرفت مندانه (پیشرفت گرا) دارد، به نحوی که رفتارهای پیشرفت مندانه افراد نیز، نشانه هایی از انگیزه پیشرفت آن ها به دست می دهد [۱۸] تحقیقات اخیر در این زمینه تاکید بر این موضوع دارند که معلمان شایسته می توانند با اجرای اقداماتی مانند ایجاد کلاس های حمایت کننده بر پایه تعاملات مثبت، آموزش راهبردهای خودتنظیمی و تقویت خودکارآمدی زمینه افزایش انگیزش دانش آموزان را فراهم نمایند [۱۹].

لزوم به موفقیت رسیدن این مهم، از نظر این محققان [۲۰-۲۱] وجود رابطه سالم بین معلم و شاگرد است به طوری که باور بر این است که کیفیت رابطه معلم-شاگرد میتواند کارآمدی تحصیلی، انگیزه و خودباوری دانش آموزان را پیش بینی کند. به بیان ساده، دانش آموزانی که معلمشان را دوست دارند معمولاً زمان بیشتری برای مطالعه می گذارند و همیشه برای کسب رضایت دبیر در تلاشند. از طرفی دانش آموزانی که ارتباط خوبی با دبیرشان ندارند معمولاً دچار ضعف تحصیلی شده و تمایلشان را به مطالعه از دست می دهند. گوردون در کتاب خود اصطلاح "آموزش اثربخش معلم" را مطرح کرد کاربرد عمومی این الگوشناسی از شباهتهایی است که در روابط بین انسانها دیده می شود و نیز مهارتهایی که لازمه این ارتباط است. این الگوی آموزشی توصیف کننده فرایند ارتباط میان دو دسته از مردم است. خواه این رابطه به صورت مادر-کودک، معلم-دانش آموز باشد و خواه مدیر-کارمند. الگوی او نمونه ای از ایدئولوژی انسان گرایانه است که به صورت مهارتهای عملی بیان شده است.

«فرهنگ تفاهم در مدرسه»، نوشته ی دکتر گوردون برنامه کامل برای معلمین حرفه ای است روش ها و مهارت های مطرح شده در این کتاب باعث افزایش تاثیرگذاری افرادی می گردد که به نوعی با آموزش در ارتباطند. این دوره نشان می دهد که چگونه تدریس می تواند به میزان قابل توجهی موثر تر از آنچه که هست باشد و چگونه می تواند برای آموزنده دانش و کمال بیشتری را به ارمغان آورده و در عین حال نارضایتی را از بین ببرد و زمان آموزش بیشتری را برای معلمین ایجاد کند. اساس آموزش این دوره بر این فرض قرار دارد که کیفیت رابطه معلم و شاگرد در صورتی که تدریس بخواهد موثر واقع شود بسیار حساس است حال تدریس هرچه می خواهد باشد. یعنی هر نوع موضوع آموزشی یا هر نوع محتوا یا هر مهارتی یا هر ارزش و عقیده ای که باشد. موضوعات مطرح شده در کتاب «فرهنگ تفاهم در مدرسه» الگویی برای ارتباط موثر معلم-شاگردی است. بر اساس الگوی گوردون رابطه بین معلم-شاگرد وقتی خوب است که دارای این شرایط باشد: ۱- باز بودن و شفافیت: تا هر یک از دو طرف بتوانند مستقیماً و صادقانه در ارتباط باشند ۲- اهمیت دادن: یعنی هر یک از دو طرف بدانند برای دیگری ارزشمند هستند ۳- همبستگی در مقابل وابستگی یکی به دیگری ۴- جدا بودن که اجازه دهد هر یک در زمینه فردیت خلاقیت و یگانگی خود رشد کنند و وسعت یابند و ارضاء خواسته های متقابل یکی به قیمت فراموش شدن خواسته دیگری انجام نشود. معلمین برای بهتر شدن لازم است چند مهارت را بیاموزند و تمرین کنند این مهارت ها که برای بیشتر معلمین تازگی دارد در این دوره مطرح می شود [۱۱].

برای بهتر شدن رابطه معلم-شاگرد در این دوره الگویی طرح ریزی شده است که معلمین به آسانی می توانند بفهمند و تقریباً در یافتن رفتارهای مناسب برای مسائلی که در کلاس با آن برخورد می کنند هر روزه به آنها کمک می کند. این الگو به صورت شکل های چهار ضلعی نشان داده میشود که یک قسمت نشان دهنده رفتار های قابل پذیرش است و قسمت دیگر رفتار های غیر قابل پذیرش می باشد. معلمی که رفتارهای بسیار بیشتری را از دانش آموزان می پذیرد کمتر تمایل به قضاوت دارد و انعطاف پذیر است. معلمی تحمل بیشتری دارد و کمتر احتیاج دارد در مورد درست و غلط با دیگران حرف بزند معمولاً چنین آدمهایی در تمام روابط انسانی شان بسیار پذیرنده ترند. برعکس معلمی که بیشتر رفتارها برای او غیر قابل پذیرش است و تمایل به انتقاد داشته و برای شاگردان حدود مطلوب بالایی میگذارد و به ندرت از رفتار غیر مرسوم در کلاس لذت می برد و حالت انعطاف ناپذیری در مورد درست و غلط دارد معلم غیر پذیرنده است [۱۱]. گوردون به نه اصل رابطه سالم معلم شاگرد

^۴A culture of understanding in school

اشاره می کند که سه اصل اول به موضوع گوش دادن همدلانه می پردازد، سه اصلی دیگر به جرأت و جسارت غیرهم ستیزانه و سه اصل آخر با حل تعارض به شیوه ای دموکراتیک ارتباط می یابد. این اصول نه گانه عبارتند از: اصل اول احساس پذیرش دیگری، اصل دوم نمایاندن و ابراز پذیرش دیگری، اصل سوم تلاش برای پذیرش هر چه بیشتر رفتار دیگری، اصل چهارم آگاهی یافتن از احساسات عدم پذیرش، اصل پنجم احساسات حاوی عدم پذیرش، اصل ششم انتقال احساسات حاوی عدم پذیرش بدون ارزشیابی، اصل هفتم اجتناب و امتناع از کاربرد قدرت در حال تعارض، اصل هشتم امتناع از گردن نهادن یا تسلیم شدن در برابر کاربرد زور از سوی فرد دیگر و اصل نهم حل تعارضات با استفاده از شیوه بدون بازنده [۲۲].

در این میان آموزش ابتدایی از اهمیت والایی برخوردار است. آموزگاران ابتدایی نقش حیاتی در شکل گیری و تکامل نگرش ها، مهارت ها، دانش ها و مفاهیم علمی مورد نیاز دانش آموزان دارند. انجام رفتارهای فرا نقش آموزگاران بر کارایی و اثر بخشی فرآیند تعلیم و تربیت تاثیر به سزایی دارد [۲۳]. در همین زمینه موسسه بین المللی آموزش و پرورش کودکان در زمینه آماده سازی معلمان ابتدایی ابراز میدارد که کیفیت تجارب یادگیری در دانش آموزان از مسائل مهم و استراتژیک برای آینده ملی است، لذا معلمان دوره ابتدایی باید با دانش، مهارت، ارزشها و تکنیک هایی مجهز باشند تا در تعامل با دانش آموزان، والدین، همکاران، مدیران و آژانس های اجتماعی و دیگران موفق باشند. معلمان باید علایق، سبک های یادگیری و نیازهای فردی و پیچیده دانش آموزان را با تغییرات سریع گوناگونی های فرهنگی اجتماعی تطبیق دهند. معلمان لازم است به عنوان افراد حرفه ای در رشته و شغل خویش شناخته شوند [۲۴].

سوالات تحقیق:

۱. آیا آموزش مهارتهای حرفه ای معلم بر پایه الگوی گوردون بر خودباوری دانش آموزان دختر ابتدایی تاثیر معناداری دارد؟
۲. آیا آموزش مهارت های حرفه ای معلم بر پایه الگوی گوردون بر انگیزه پیشرفت دانش آموزان ابتدایی دختر تاثیر معناداری دارد؟

۳. روش

۱.۳. روش پژوهش

این تحقیق به شیوه ی شبه تجربی یا نیمه آزمایشی و با استفاده کردن از دو گروه آزمایش و گواه به وسیله ی انجام پیش آزمون و اجرای متغیر مستقل بر گروه آزمایش و انجام پس آزمون، پس از اجرای متغیر مستقل و بررسی تغییرات حاصله در مقایسه ی با گروه گواه که آموزش ندیده اند، انجام گرفته است و جامعه آماری آن، شامل کلیه معلمان و دانش آموزان دختر ابتدایی آنها در شهر خرمشهر می باشند که در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ مشغول به تحصیل بودند که به روش نمونه گیری در دسترس انجام گرفت به این صورت که با توجه به شناختی که از مدیران و معلمان مدارس دخترانه ابتدایی داشتیم از بین تمام مدارس دخترانه ابتدایی ۲ مدرسه به صورت در دسترس انتخاب شدند و از میان کلاسها ۴ کلاس و از میان سه پایه چهارم، پنجم و ششم یک پایه (پایه ششم) انتخاب شد. سپس پرسشنامه خودباوری آزادی (۱۳۸۹) و پرسشنامه انگیزه پیشرفت واینر (۱۹۷۸) برای ۴ کلاس ششم به عنوان پیش آزمون اجرا شد، سپس از بین کسانی که نمره کسب شده آنها از دو پرسشنامه پایین تر از همه قرار داشت ۴۰ نفر انتخاب (از هر کلاس ۱۰ نفر) و سپس به طور تصادفی به دو گروه آزمایش (۲۰ نفر) و کنترل (۲۰ نفر) تقسیم کردیم بعد از این مرحله آموزش ۲ معلم گروه آزمایش را آغاز و بعد از دو ماه از هر دو گروه آزمایش و کنترل پس آزمون گرفته شد. جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از آزمون تحلیل کوریانس استفاده شد. ملاک های ورود برای معلمان: دارای ملاک های عدم سابقه ی ابتلا به بیماری های روحی و روانی، عدم مصرف داروهای روانپزشکی، معلمان مقطع ابتدایی، جنسیت فقط زنان و برای دانش آموزان: اجازه والدین برای ورود دانش آموزان به شرکت در پژوهش در نظر گرفته شد. معیارهای خروج برای معلمان: عدم رضایت به ادامه شرکت، قرار گرفتن در آموزش های موازی به طور همزمان

و برای دانش آموزان: عدم همکاری مناسب و عدم حضور به موقع، داشتن سایر مشکلات مثل اختلال یادگیری - اختلال سلوک - کنترل تکانه و... بود.

۲,۳. ابزار سنجش

- پرسشنامه خودباوری: پرسشنامه خودباوری در سال ۱۳۸۹ توسط آزادی ساخته شده است. این پرسشنامه دارای ۲۱ سوال است که جواب هر سوال به صورت لیکرت پنج درجه ای از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم می باشد و دارای ۲ مولفه: عزت نفس ۱-۹ و کارآمدی شخصی ۲۱-۱۰ است. بالاترین نمره ۱۰۵ و پایین ترین نمره ۲۱ است. روایی پرسشنامه خودباوری توسط سیوندی (۱۳۹۲) اندازه گیری و میزان آن ۰/۹۵ تعیین شده است. به منظور تعیین پایایی ابزار سنجش، از آلفای کرونباخ استفاده شده است و ضریب پایایی پرسشنامه خودباوری ۰/۹۵ محاسبه شده است [۲۵].

- پرسشنامه انگیزه پیشرفت: پرسشنامه انگیزه پیشرفت توسط برنارد واینر (۱۹۷۸) طراحی شده است. این پرسشنامه به منظور سنجش میزان انگیزه پیشرفت در کودکان ۶ تا ۱۴ ساله توسط برنارد واینر در دانشگاه کالیفرنیا تدوین شده است. این تست شامل ۲۰ سوال دو گزینه ای است که در هر ماده، آزمودنی در برابر دو موقعیت متفاوت قرار می گیرد. یکی از این موقعیت ها بر اساس نظریه مک کلند و سازنده آزمون، انگیزه پیشرفت بالا و موقعیت دیگر، انگیزه پیشرفت پایین را می سنجد. این تست سه جنبه عاطفی (ترس یا امید)، جهت رفتار (روی آوری یا اجتناب) و خطر جویی (ترجیح دادن هدفهای آسان، متوسط و دشوار) را به صورت موقعیت های پیشرفت بیان کرده و اندازه گیری می کند. شماره سوالات مربوط به هر یک از این سه جنبه در زیر ارائه شده است: عاطفی (۳، ۷، ۸، ۹، ۱۲، ۱۳، ۱۶، ۲۰)، روی آوری یا اجتناب (۴، ۱، ۱۰، ۱۷، ۱۸) و خطر جویی (۲، ۵، ۶، ۱۱، ۱۴، ۱۵، ۱۹). بالاترین نمره ۲۰ و پایین ترین نمره صفر است. این پرسش نامه بعد از ترجمه به زبان فارسی، توسط بهره مند جویی بر روی گروه نمونه ۶۰۰ نفری از دانش آموزان دختر و پسر دوره راهنمایی هنجار یابی شده است و همچنین، توسط کاشانی در سالهای ۱۳۷۸-۱۳۸۸ به عنوان پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته سنجش و اندازه گیری مورد بررسی قرار گرفته است. این پژوهشگر ژرسشنامه را در مورد یک نمونه ۳۰۰ نفری از دانش آموزان دختر و پسر دوره راهنمایی شهر تهران اجرا و این نتایج را به دست آورده است: بر اساس گزارش سازنده، آزمون از روایی محتوایی و ثبات درونی برخوردار است و برای برآورد روایی ملاکی آن همبستگی نمرات ژیشرفت تحصیلی و نمرات انگیزه پیشرفت را محاسبه و معادل ۰/۱۶ گزارش دادند که از نظر آماری معنادار است و ضریب ملاکی قابل قبولی دارد. ضریب پایایی این تست با استفاده از آلفای کرونباخ برآورد و معادل ۰/۵۱ گزارش شده که نشان دهنده اعتبار نسبی تست است. (با توجه به پایین بودن پایایی پرسش نامه، در پژوهش حاضر، مجدداً پایایی آن با روش آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفت که مقدار آن ۰/۷۲ به دست آمد) هم چنین نرم این تست با استفاده از شاخص های آماری بالا به صورت نمره با میانگین ۵۰ و انحراف معیار ۱۰ محاسبه شده است [۲۶].

جدول ۱- ساختار و محتوای جلسات آموزشی براساس الگوی گوردون

شماره جلسه	عنوان جلسه	محتوای جلسه
۱	رابطه مربی - شاگرد	نکات حساس در رابطه معلم شاگرد مهارت های امتحان شده برای کمک به رشد دانش آموز جانشینی برای بازی حلقه پرش بیسکویت فلسفه برای تمام دانش آموزان

<p>مسئله نظم</p> <p>حل کردن تناقض زورگویی آزاد گذاری</p>		
<p>اسطوره، انتظارات و نقش بازی ها</p> <p>رابطه خوب معلم - شاگرد</p> <p>مربیان پذیرنده و غیر پذیرنده</p> <p>خط غیر ثابت در چهار ضلعی همیشه متغیر</p> <p>آگاهی از تغییرات خود(معلم)</p> <p>مفهوم مالکیت مسئله</p>	<p>الگوی برای ارتباط موثر معلم - شاگردی</p>	<p>۲</p>
<p>علت شکست معلم در حل مشکلات دانش آموز</p> <p>زبان عدم پذیرش: دوازده مانع ایجاد ارتباط</p> <p>زبان پذیرش</p> <p>راه های سازنده تر برای کمک به دانش آموزان در حل مشکل</p> <p>ایجاد ارتباط واقعی</p> <p>موانع ایجاد ارتباط معلم - شاگرد</p> <p>عوامل سهولت در ایجاد ارتباط</p>	<p>اقدامات معلم زمانی که شاگردان مسئله دارند</p>	<p>۳</p>
<p>طرح بحث های محتوا - محور در کلاس</p> <p>رویارویی با مقاومت به کمک گوش دادن فعال</p> <p>کمک به دانش آموزان متکی</p> <p>استفاده از گروه های بحث دانش آموزی</p> <p>گوش دادن فعال در جلسات ولی معلم</p> <p>دستاوردهای جلسات سه جانبه</p>	<p>کاربردهای گوش دادن فعال</p>	<p>۴</p>
<p>در مورد مشکلات معلم چه کنیم</p> <p>برخوردهای معمولی نام موثر</p>	<p>معلم و دانش آموزان مشکل آفرین</p>	<p>۵</p>

<p>شکست پیام های حاوی راه حل ، تحقیر آمیز، غیر مستقیم</p> <p>پیام های تو در مقابل پیام های من</p> <p>خطرات و دستاوردهای پیام های من</p>		
<p>نارسائی کلاس های معمولی</p> <p>تفکر سیستمی و خلاقیت در تغییر محیط کلاس</p> <p>زمان فردی، زمان پریشانی، زمان حداکثر</p> <p>امکانات وسیع ناحیه تدریس - آموختن</p>	<p>تغییر محیط کلاس برای جلوگیری از مشکلات</p>	<p>۶</p>
<p>ناسازگاری چیست</p> <p>علل ناسازگاری</p> <p>راه حل های معمولی رفع ناسازگاری</p> <p>دو روش برد باخت روش یک روش دو</p> <p>انواع اقتدار در کلاس</p> <p>روش های دفاعی دانش آموزان</p> <p>زور و اقتدار به شکل عقلانی</p>	<p>ناسازگاری در کلاس</p>	<p>۷</p>
<p>روش شماره ۳: روش بدون باخت حل کشمکش ها پیش نیازهای روش شماره ۳</p> <p>روش ۳: فرایند ۶ مرحله ای حل مسائل</p> <p>دستاوردهای روش ۳ در مدارس</p>	<p>روش بدون باخت حل کشمکش ها</p>	<p>۸</p>
<p>حل اختلافات تدریس آموختن با روش ۳</p> <p>حل اختلافات بین دانش آموزان با روش ۳</p> <p>جلسات قانونگذاری در کلاس</p> <p>برخورد با مسائل معمول روش ۳</p>	<p>استفاده عملی از روش بدون باخت: دیگر کاربردهای روش ۳ در مدارس</p>	<p>۹</p>
<p>مشخص کردن تضاد ارزش ها</p> <p>با تضاد ارزشی چگونه رفتار کنیم</p>	<p>تضاد ارزش ها در مدرسه</p>	<p>۱۰</p>

روش های نا موثر در حل تصادم ارزش ها		
مشخصات مدارس مشکل آفرین برای معلم اقدامات معلم برای تاثیرگذاری بیشتر در تشکیلات اثرگذاری بیشتر در جلسات گروهی	تبدیل مدرسه به محل بهتری برای تدریس	۱۱
رابطه والدین- معلم- دانش آموز ولی به عنوان معلم دانش آموز چگونگی تدریس ارزش ها توسط والدین استفاده از گروه ولی- معلم- مدیر	برخورد با مشکلات آموزش در خانه	۱۲

محتوای آموزشی بر اساس مطالعات محقق در این زمینه و بر گرفته از کتاب «فرهنگ تفاهم در مدرسه» اثر توماس گوردون (۱۹۷۴) می باشد، محتوای آموزشی ذکر شده برای ۲ معلم گروه آزمایش طی ۱۲ جلسه ۴۵ دقیقه‌ای به صورت هفته ای ۳ بار توسط فیلم آموزشی از طریق برنامه واتساپ آموزش داده شد. برای معلمان گروه کنترل هیچ مداخله ای صورت نگرفت.

۳.۳. روش تجزیه و تحلیل

داده های حاصل از پژوهش در دو بخش توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و استنباطی (تحلیل کوواریانس) و به کمک نرم افزار SPSS، ویرایش ۲۳ تحلیل شد. سطح معنا داری آزمون ها ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

۴. یافته های پژوهش

جدول ۲- میانگین و انحراف معیار متغیر انگیزه پیشرفت و خودباوری

متغیر	مرحله	گروه	تعداد	میانگین	انحراف معیار
انگیزه پیشرفت	پیش آزمون	آزمایش	۲۰	۶،۰۰	۲،۰۲
		کنترل	۲۰	۶،۹۰	۱،۷۴
خودباوری	پس آزمون	آزمایش	۲۰	۱۶،۴۰	۲،۰۳
		کنترل	۲۰	۸،۶۵	۱،۰۸
خودباوری	پیش آزمون	آزمایش	۲۰	۳۸،۶۵	۶،۴۲
		کنترل	۲۰	۴۱،۰۰	۲،۸۲
		آزمایش	۲۰	۸۰،۰۵	۹،۳۷

۵,۹۱	۴۱,۷۵	۲۰	کنترل		
------	-------	----	-------	--	--

همان طور که در جدول ۲ مشاهده می گردد، میانگین و (انحراف معیار) متغیر انگیزه پیشرفت در پیش آزمون گروه آزمایش، ۶,۰۰ و (۲,۰۲) و در گروه کنترل ۹,۰۰ و (۱,۷۴) به دست آمد؛ همچنین میانگین و (انحراف معیار) پس آزمون گروه آزمایش ۱۶,۴۰ و (۲,۰۳) و گروه کنترل ۸,۶۵ و (۱,۰۸) می باشد. میانگین و (انحراف معیار) متغیر خودباوری در پیش آزمون گروه آزمایش ۳۸,۶۵ و (۶,۴۲)، در گروه کنترل ۴۱,۰۰ و (۲,۸۲)، همچنین میانگین و (انحراف معیار) در پس آزمون گروه آزمایش ۸۰,۰۵ و (۹,۳۷)، در گروه کنترل ۴۱,۷۵ و (۵,۹۱) می باشد. به عبارت دیگر، گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل بعد از دریافت مداخله و در پس آزمون از انگیزه پیشرفت و خودباوری بالاتری برخوردار است.

جدول ۳- نتایج آزمون لوین (برابری واریانس ها) و آزمون کولمو گراف اسمیرنف (نرمال بودن توزیع متغیرها)

ردیف	متغیر	آزمون کولموگروف - اسمیرنف		آزمون لوین	
		Z	معنا داری	F	معنا داری
۱	خودباوری	۱,۷۰	۰,۶	۳,۳۹	۰,۰۷۳
۲	انگیزه پیشرفت	۱,۰۱	۰,۲۵	۷,۰۳	۰,۱۴

نتایج جدول فوق نشان میدهد، نتایج آزمون لون در دو متغیر حاکی از این بود که واریانس خطا در گروه های مورد مطالعه همگن می باشد ($p > 0/05$). نتایج آزمون آزمون کولموگروف - اسمیرنف نیز حاکی از برقراری مفروضه نرمالیتی بود.

بررسی پیش فرض همگنی ضرایب رگرسیون

با توجه به ضرایب F محاسبه شده برای تعامل گروه و پیش آزمون در متغیرهای خودباوری ($F = 434,82$) و انگیزه پیشرفت ($F = 126,04$) معنادار نمی باشد ($p > 0/05$). در نتیجه تفاوت معناداری میان ضرایب رگرسیون بین متغیرهای وابسته و همپراش در دو گروه مشاهده نمی گردد و فرض همگنی ضرایب رگرسیون در دو گروه آزمایش و کنترل برقرار است. با توجه به مجموع پیش فرض های مطرح شده مشاهده می گردد که داده های این پژوهش قابلیت ورود به تحلیل کواریانس را دارا می باشند و می توان تفاوت دو گروه را در متغیر وابسته مورد بررسی قرار داد.

سوال: آیا آموزش مهارتهای حرفه ای معلم بر پایه الگوی گوردون بر خودباوری دانش آموزان دختر ابتدایی تاثیر دارد؟

جدول ۴- نتایج تجزیه و تحلیل کواریانس جهت مقایسه نمرات پس آزمون خودباوی و مولفه های آن در دو گروه

متغیر	گروه ها	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
خودباوری	پیش آزمون	۱۶۸۵,۳۵	۱	۱۶۸۵,۳۵	۹۶,۰۳	۰,۰۰۵
	گروه	۱۶۲۲۶,۲۴	۱	۱۶۲۲۶,۲۴	۹۲۴,۵۷	۰,۰۰۰
	خطا	۶۴۹,۳۴	۳۷	۱۷,۵۵		

عزت نفس	پیش آزمون	۴۳۷,۳۲	۱	۴۳۷,۳۲	۰,۰۰۰
	گروه	۳۴۴۸,۸۹	۱	۳۴۴۸,۸۹	۰,۰۰۰
	خطا	۱۲۶,۵۷	۳۷	۳,۴۲	
کارآمدی شخصی	پیش آزمون	۷۵۶,۴۴	۱	۷۵۶,۴۴	۰,۰۰۰
	گروه	۴۲۵۹,۹۴	۱	۴۲۵۹,۹۴	۰,۰۰۰
	خطا	۱۵۷,۱۰	۳۷	۴,۲۴	

نتایج جدول (۴-۴) نشان می دهد، با حذف تاثیر متغیر پیش آزمون و با توجه به ضریب F محاسبه شده (۹۲۴/۵۷) مشاهده می شود که بین میانگین های تعدیل شده نمرات خودباوری شرکت کنندگان بر حسب عضویت گروهی «آزمایش و کنترل» در مرحله پس آزمون تفاوت معناداری مشاهده می شود ($p < 0/05$) بنابراین با توجه به نتایج جدول (۴-۴) نتیجه گرفته می شود که فرض صفر رد می شود. به عبارت دیگر آموزش مهارتهای حرفه ای معلم بر پایه الگوی گوردون بر خودباوری و ابعاد آن (عزت نفس و کارآمدی) بردانش آموزان دختر ابتدایی تاثیر داشته است.

سوال: آیا آموزش مهارت های حرفه ای معلم بر پایه الگوی گوردون بر انگیزه پیشرفت دانش آموزان ابتدایی دختر تاثیر دارد؟

جدول ۵- نتایج تجزیه و تحلیل کواریانس جهت مقایسه نمرات پس آزمون انگیزه پیشرفت و مولفه های آن در دو گروه

متغیر	گروه ها	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
انگیزه پیشرفت	پیش آزمون	۳۳,۳۵	۱	۳۳,۳۵	۱۸,۱۴	۰,۰۰۰
	گروه	۶۳۳,۹۳	۱	۶۳۳,۹۳	۳۴۴,۹۴	۰,۰۰۱
	خطا	۶۷,۹۹	۳۷	۱,۸۳		
عاطفی	پیش آزمون	۲۶,۲۰	۱	۲۶,۲۰	۴۰,۵۰	۰,۰۰۰
	گروه	۱۱۷,۰۸	۱	۱۱۷,۰۸	۱۸۰,۹۳	۰,۰۰۰
	خطا	۲۳,۹۴	۳۷	۰,۶۴		
جهت رفتار	پیش آزمون	۲۵,۹	۱	۲۵,۹	۰,۶۱۶	۰,۰۰۴
	گروه	۱۱۳,۰۱	۱	۱۱۳,۰۱	۶۴,۸۰	۰,۰۰۰
	خطا	۱۷,۷۰	۳۷	۰,۴۹		

خطر جویی	پیش آزمون	۹,۱۷	۱	۹,۱۷	۰,۰۰۰
گروه		۷۸,۴۰	۱	۳۲۸,۶۸	۰,۰۰۰
خطا		۸,۸۲	۳۷	۲,۳۹	

نتایج جدول ۵ نشان می دهد، با حذف تاثیر متغیر پیش آزمون و با توجه به ضریب F محاسبه شده (۳۴۴/۹۴) مشاهده می شود که بین میانگین های تعدیل شده نمرات انگیزه پیشرفت شرکت کنندگان بر حسب عضویت گروهی «آزمایش و کنترل» در مرحله پس آزمون تفاوت معناداری مشاهده می شود ($p < 0.05$) بنابراین با توجه به نتایج جدول (۴-۹) نتیجه گرفته می شود که فرض صفر رد می شود. به عبارت دیگر آموزش مهارت های حرفه ای معلم بر پایه الگوی گوردون بر انگیزه پیشرفت و ابعاد آن (عاطفی، جهت رفتار و خطر جویی) بردانش آموزان دختر ابتدایی تاثیر داشته است.

۵. بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف اثربخشی آموزش مهارت های حرفه ای معلم بر پایه الگوی گوردون بر خودباوری و انگیزه پیشرفت دانش آموزان ابتدایی صورت گرفت. یافته های پژوهش حاضر نشان داد که آموزش مهارت های حرفه ای معلم بر پایه الگوی گوردون بر خودباوری و انگیزه پیشرفت دانش آموزان ابتدایی تاثیر دارد. یافته اول نشان داد که بین خودباوری و ابعاد آن (عزت نفس و کارآمدی شخصی) در دانش آموزان گروه آزمایش و کنترل در سطح ($p < 0.05$) تفاوت معنا داری وجود دارد. به طوری که آموزش مهارت های حرفه ای معلم بر پایه الگوی گوردون باعث افزایش خودباوری و ابعاد آن (عزت نفس و کارآمدی شخصی) در دانش آموزان شده است. این یافته با نتایج پژوهش جاسم عوده سلمان [۲۸-۲۷-۲۱-۷] همسو می باشد. در تبیین این یافته مبنی بر اثربخشی آموزش مهارت های حرفه ای معلم بر پایه الگوی گوردون بر خودباوری دانش آموزان ابتدایی می توان گفت

از نظر بندورا چهار منبع عمده خودباوری تجربیات موفق، مدل سازی اجتماعی، ترغیب اجتماعی و واکنش های روانی می باشند. موثرترین راه برای رشد یک حس قوی کارآیی، از طریق تجربیات موفق است. در الگوی گوردون معلم روشهایی را می آموزد که زمینه ساز ایجاد تجارب موفق برای دانش آموزان گردد همچنین با تغییر محیط فیزیکی و روانی کلاس کسب تجارب موفق را برای دانش آموز تسهیل کند. اگر منبع کنترل فرد درونی باشد و خود را در کسب نتایج موثر بداند کارآمدی بالایی برای خود تصور میکند [۲۹] در الگوی گوردون با استفاده از گوش دادن فعال و روش بدون باخت حل کشمکش به دانش آموز کمک میشود تا در مورد مسئله کنجکاو شده و خود به دنبال کشف راه حل باشد. مشاهده موفقیت دیگران در انجام یک کار، این اعتقاد را در مشاهده گر تقویت می کند که او نیز دارای قابلیت هایی است که می تواند از عهده فعالیت های مشابه به نحو موفقیت آمیزی برآید. در الگوی گوردون دانش آموزان شاهد موفقیت همکلاسی هایشان در ایجاد ارتباط موثر با هم و با معلم خود و همچنین شاهد موفقیت همکلاسی هایشان در حل مسائلی که مانع یادگیری آنهاست می باشند. افراد از طریق ترغیب و تشویق دیگران نیز می توانند متقاعد شوند که دارای مهارت ها و قابلیت های لازم برای موفقیت می باشند. در الگوی گوردون معلم برای حل مسائل کلاس و مشکلات درسی دانش آموزان، دانش آموزان را ترغیب به مشارکت و پیدا کردن راه حل می نماید. به گونه ای که به مسائل چالش انگیز به صورت مشکلی که باید حل شود بنگرند. واکنش هایی هیجانی و روانی فرد نسبت به شرایط و وضعیت های مختلف نیز نقش مهمی در خودباوری ایفاء می کند. در الگوی گوردون معلم رفتارهای بیشتری را از دانش آموزان می پذیرد کمتر تمایل به قضاوت دارد و انعطاف پذیر است و می تواند با صحبت های مثبت و ایجاد ارتباط درمانگر احساس بهتری در دانش آموزان ایجاد کند تا جرئت پذیرش و حل مشکل را به دست آورند. علاقه و تعهد به مشارکت در حل مسائل را حس کرده و بر حس نا امیدی خود غلبه کنند. همچنین با نگاه مثبت خود سبب افزایش مفهوم خود مثبتی در دانش آموز می شود.

عزت نفس قضاوت شخصی در مورد ارزش است که در نگرش های فرد نسبت به خود منعکس می شود [۳۰]، معلم بر پایه ی الگوی گوردون با کاربرد مهارت گوش دادن فعال احساس ارزش شخصیتی و اهمیت به دانش آموز داده و با کاربرد پیام های من به جای پیام های تحقیر آمیز و کاربرد روش بدون باخت حل مسائل به جای «زور و اقتدار» عزت نفس دانش آموز را حفظ میکند.

خودکارآمدی داوری و قضاوت درباره قابلیت ها و توانایی های فرد برای مدیریت موقعیت های موثر بر زندگی است [۳۱] در الگوی گوردون معلم با داشتن مهارت سخن گفتن مثبت با دانش آموز، دید مثبت نسبت به خصوصیات و ویژگی های دانش آموز، تشویق و کمک به دانش آموز برای حل مسائل، الگو بودن به عنوان یک انسان کارآمد برای دانش آموز حس خودکارآمدی دانش آموز را تقویت میکند.

یافته دوم نشان داد که بین انگیزه پیشرفت و ابعاد آن (عاطفی، جهت رفتار و خطرجویی) در دانش آموزان گروه آزمایش و کنترل در سطح ($p < 0/05$) تفاوت معنا داری وجود دارد. به طوری که آموزش مهارت های حرفه ای معلم بر پایه الگوی گوردون باعث افزایش انگیزه پیشرفت و ابعاد آن (عاطفی، جهت رفتار و خطرجویی) در دانش آموزان شده است. این یافته با نتایج پژوهش [۳۴-۳۳-۳۲-۲۰-۸-۴] همسو می باشد. در تبیین این یافته مبنی بر اثربخشی آموزش مهارت های حرفه ای معلم بر پایه الگوی گوردون بر خودباوری دانش آموزان ابتدایی می توان گفت نیاز به پیشرفت پدیده ای چند وجهی است که مجموعه ای از فرایندهای اجتماعی، شناختی و رشدی را در بر می گیرد. بخشی از عوامل مربوط به پرورش انگیزه پیشرفت بالابه تأثیرات اجتماعی شدن مربوط می شود. کودکانی که والدینشان موارد زیر را تامین کنند: آموزش استقلال، خود مختاری، آرمان های عملکرد علمی، معیارهای واقع بینانه برتری، خود پنداره توانایی عالی مثل «این کار برای تو آسان است»، ارزش مثبت برای تکالیف پیشرفتی، معیارهای روشن برای برتری، محیط خانوادگی سرشار از توانش تحریک انگیزه پیشرفت بالاتری دارند [۳۵]. با توجه به ویژگی های الگوی گوردون معلم سعی در ایجاد چنین محیط محرک و انگیزه بخشی برای دانش آموزان دارد. معلم با مشارکت دادن دانش آموزان در حل مسائل مربوط به خود دانش آموز، مربوط به ناسازگاری در کلاس، مربوط به اختلافات تدریس آموختن و قوانین کلاس، استقلال و خود مختاری را به دانش آموزان آموزش داده و با همراهی و همفکری با آنها در حل مشکل معیارهای برتری را در ذهن آنها اصلاح میکند تا بتوانند معیار روشن و واقع بینانه ای برای پیشرفت خود کشف کنند و با نگاه مثبت خود، اعتماد به نفس دانش آموز را افزایش داده و با پیگیری روند حل مسئله ارزشمندی پیشرفت را به دانش آموز نشان می دهد. بر اساس شناختی برخی از شیوه های تفکر پیشرفته تر از شیوه های تفکر دیگر هستند بنابراین هنگامی که شرایط موجب عقاید توانایی زیاد، گرایش تسلط، انتظار موفقیت، ارزش قائل شدن برای پیشرفت و سبک انتسابی خوش بینانه می شود، سبب پرورش دادن نحوه تفکر و رفتار کردن پیشرفتی میشود [۳۶]. در الگوی گوردون معلم دید مثبت به توانایی های دانش آموزان دارد و در عمل نیز سعی میکند با ایجاد ارتباط موثر این نگاه مثبت را به دانش آموزان القا کند. برای مثال برای حل مشکل دانش آموز به روش گوش دادن فعال معلم باید نسبت به اینکه دانش آموز توانایی حل مسئله را دارد اعتماد عمیقی داشته باشد. همچنین معلم باید سخت علاقمند به کمک کردن به دانش آموز در حل مشکلش باشد و برای او وقت صرف کند و به این صورت ارزشمندی پیشرفت کردن رابه دانش آموز نشان می دهد. عقاید، ارزش ها و هیجان های مربوط به پیشرفت همگی الگوهای رشدی قابل پیش بینی را نشان می دهند. کودکان در اواسط کودکی به طور فزاینده ای عملکرد خود را با همسالان مقایسه می کنند و در اواخر کودکی، برای ایجاد توانایی نسبتاً واقع بینانه بر اطلاعات وسیعی وابسته می شوند: به خود ارزیابی ها، ارزیابی های همسالان، ارزیابی معلمان و ارزیابی های والدین متکی می شوند. در رابطه با ارزش ها، ارزش های پیشرفتی از والدین آموخته می شوند. در رابطه با هیجان ها غرور یا شرم از رویدادهای موفقیت یا شکست به وجود می آید [۳۷]. در الگوی گوردون معلم سعی دارد با ارزیابی مثبت نگرانه عقاید مثبتی در دانش آموز نسبت به خود ایجاد کند همچنین با آموزش مهارتهایی مثل روش بدون باخت حل مسئله دانش آموز را خودمستول، خودعزم، خودارزشیاب کرده و به پیشرفت کردن ترغیب و تشویق کند و با تحریک حس کنجکاوی دانش آموز در او انگیزه درونی برای

حل مشکل ایجادو با کمک به دانش آموز سبب افزایش رشد خودمستولی و اعتماد به نفس او شود. و حس ترس یا شرم را از او دور کند.

با توجه به اینکه امید جز هیجانان مثبت کلاس درس است، متاثر از رفتار معلم می باشد. در الگوی گوردون معلمین می آموزند چگونه از طریق کلمات احساس پذیرش درونی را به دانش آموز نشان دهند و به دانش آموز کمک کنند تا پذیرفتن را بیاموزد و خود را دوست بدارد و به احساس قدردانی از خود برسد.

طبق الگوی گوردون معلم از روش «بدون باخت حل کشمکش» همراه با مشارکت دانش آموزان و گوش دادن فعال برای کمک به حل مسائل دانش آموز توسط خودش، استفاده میکند. دانش آموزانی که در تصمیم گیری شرکت می کنند نسبت به آن احساس تعهد کرده و خود را مسئول به انجام آن می دانند تا موقعیت شرکت در تصمیم گیری در مورد زندگی خودشان را از دست ندهند. در این صورت مهارتهای حرفه ای معلم بر پایه ی الگوی گوردون بر افزایش سطح روی آوری دانش آموزان اثر میگذارد.

بر اساس الگوی گوردون معلم برای کمک به حل مشکل دانش آموز از مهارت گوش دادن فعال استفاده میکند معلم با این روش حس علاقه، پذیرش و قصد یاری کردن او را به دانش آموز نشان می دهد بنابراین دانش آموز جرات می یابد و ترغیب میشود احساسات خود را ابراز کند و مشکل را حل کند. همچنین در این الگو معلم، دانش آموزان را در حل ناسازگاری ها و مسائل کلاس مشارکت داده و برای تصمیم گیری و اقدام عملی در راستای حل مشکل ترغیب میکند همچنین با برگزاری جلسات قانون گذاری در کلاس با روش بدون باخت حل کشمکش آزادی در عمل و جرات عمل ایجاد می کند بنابراین به افزایش خطرپذیری دانش آموز کمک میکند. با توجه به نتایج پژوهش، می توان به معلمان پیشنهاد نمود که با استفاده از روش الگوی گوردون در جهت بهبود رابطه خود با دانش آموزان، ارتقا انگیزه پیشرفت و خودباوری دانش آموزان بکوشند.

این پژوهش مانند سایر پژوهش ها دارای محدودیت هایی است. در این پژوهش صرفا از پرسشنامه که یکی از ابزارهای گردآوری اطلاعات است استفاده شد و یافته های تحقیق فقط محدود به مدت زمان جمع آوری داده ها است و اعتبار آن نیز به همان دوره زمانی کوتاه مدت محدود می باشد. فقدان کنترل متغیرهای مداخله گر و کافی نبودن پژوهشهای انجام شده در دسترس از محدودیت های دیگر این پژوهش است. همچنین به علت شیوع بیماری کرونا و مجازی بودن روش آموزش، ارتباط معلم- دانش آموز محدودتر گردید که قطعاً بر نتیجه پژوهش تاثیر گذاشت. محدودیت دیگر می تواند ناشی از ویژگی های محتوای آموزشی باشد. که ممکن است مثال های آن کاملاً منطبق بر فرهنگ ایرانی نباشد. بنابراین مطالعات مشابه بعدی با رفع محدودیت های فوق الذکر ممکن است به نتایج کامل تری بیانجامند.

۶. منابع

[۱] روحی، ل. (۱۳۹۳). بررسی عوامل موثر بر شکل گیری روحیه کارآفرینی بر دانش آموزان مقطع متوسطه، پایان نامه جهت دریافت کارشناسی ارشد، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه پیام نور مرکز تهران.

[2] Yilmaz, Ercan. (2010). The Analysis of Organizational Creativity in Schools Regarding Principals' Ethical Leadership characteristics. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 3949- 3953.

[۳] خلیق قره تپه، ش. (۱۳۹۳). رابطه ی صالحیتهای حرفهای، خودکارآمدی تدریس و انگیزش شغلی با کیفیت تدریس معلمان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی اردبیل، دانشکده علوم انسانی.

[۴] آزادی، م. (۱۳۹۸). رابطه ی بین مهارت های معلمان و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، مجله مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی تابستان ۱۳۹۸ - شماره ۴۲: ۱-۱۲.

- [۵] قربانی ولیک چالی، خ، قربانی ولیک چالی، م. (۱۳۹۴)، بررسی رابطه صلاحیت های حرفه ای معلمان با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهرستان ساری، دومین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی، تهران، <https://civilica.com/doc/394617>
- [۶] شفیعی زاده، ح، سلیمانی، ن، شوریاب، م. (۱۳۹۳). بررسی وضعیت موجود صلاحیت های حرفه ای معلمان ابتدایی شهرستان گرمسار. فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار، ۸(۱)، ۸۲-۸۹.
- [۷] نظری، ز، شفیعی پور مطلق، ف. (۱۴۰۰). تعیین عوامل موثر بر خودباوری تحصیلی دانش آموزان به منظور ارائه یک مدل مناسب، مطالعات روانشناسی و علوم تربیتی، دوره هفتم، ۲۳(۷). ۱۱.
- [۸] نصیری ولیک بنی، ف، مرادی سفر، ا. (۱۳۹۷). بررسی رابطه بین صلاحیت های حرفه ای معلمان با روحیه و انگیزه کارآفرینی دانش آموزان، فصلنامه توسعه حرفه ای معلم، سال سوم، شماره ۱، ۱۰۵-۱۱۹.
- [۹] کریمی زاده، ف. (۱۳۸۷). اثربخشی آموزش مهارت های ارتباطی به شیوه گوردون به مادران بر عزت نفس دختران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.
- [10] Markus Talvio, Kirsti Lonka, Erkki Komulainen, Marjo Kuusela, Taru Lintunen (2015): The development of teachers' responses to challenging situations during interaction training. *Teacher development* 19 (1), 97-115, 2015.
- [۱۱] گوردون، ت. (۱۹۷۴). فرهنگ تفاهم در مدرسه. ترجمه: پریچهر فرجادی (۱۳۷۸). تهران: انتشارات آیین تفاهم.
- [۱۲] رئوف، م، صادقی، س، یوسفی، ب. (۱۳۹۸). ابر مداخله های کارگاه انگیزش شغلی بر دلبستگی شغلی معلمان تربیت بدنی. فصلنامه علوم اجتماعی، ۴۴(۴)، ۲۵-۴۶.
- [۱۳] مرادی، م، فردانش، ه، مهرمحمدی، م، موسیپور، ن. (۱۳۹۰). مبانی و ویژگی های یک الگوی تدریس برای انواع دانش روش کاری، فصلنامه ی روانشناسی تربیتی، شماره بیستم.
- [14] Bishop, D, I, (2019). Principals influences on culturally responsive teaching self-efficacy :a multiple case study.
- [15] Forsmark, A.M.(2020).keeping kids safe! Preventing unintentional marijuana exposure among Saginaw public school students. UNIVERSITY OF MICHIGAN LIBRARY, (pectoral dissertation).
- [۱۶] زارع خورمیزی، ا. (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش بازی مبتنی بر خلاقیت بر خودباوری و انگیزه پیشرفت دانش آموزان. ابتدایی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم انسانی، موسسه آموزش عالی امام جواد (ع).
- [۱۷] شعاری نژاد، ع. روانشناسی یادگیری و کاربرد آن در آموزش، انتشارات طوس.
- [۱۸] نحایی، ط. (۱۳۹۶). انگیزش تحصیلی و نقش آن بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان، دومین کنفرانس ملی رویکردهای نوین در آموزش و پژوهش، محمودآباد، <https://civilica.com/doc/702067>.
- [۱۹] مظفری بی صفر، ز. (۱۳۹۹). رابطه خودتنظیمی تحصیلی و خودکارآمدی تحصیلی با انگیزش تحصیلی دانش آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر ارومیه با نقش واسطه ای روابط معلم-دانش آموز، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه ارومیه، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- [۲۰] جاسم عوده سلمان، ا. (۱۴۰۰). تعامل معلمان-فراگیران در کلاسهای زبان آموزان: بررسی خودکارآمدی و انگیزه دانش آموزان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه بین المللی امام رضا علیه السلام، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- [۲۱] نیکفر، س. (۱۴۰۰). ارائه مدل علی روابط تعامل معلم و دانش آموز بر درگیری تحصیلی با تاکید بر نقش واسطه ای خودکارآمدی و تاب آوری تحصیلی دانش آموزان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه پیام نور استان فارس، مرکز پیام نور خرامه.
- [۲۲] گوردون، ت. (۱۹). فرهنگ تفاهم در ارتباط والدین و فرزندان. ترجمه: پریچهر فرجادی (۱۳۸۰). تهران: انتشارات فرهنگ تفاهم.

- [۲۳] ترکمندی، ع. (۱۳۹۶). شناسایی و اولویت بندی صلاحیت های حرفه ای معلمان ابتدایی شهرستان بیجار، پایان نامه کارشناسی ارشد، علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید چمران تهران.
- [24] Office for standard in education (ofsted). (2002). Quality and standard in primary initial teacher training. Retrieved from <http://www.Ofsted.Gov.uk>.
- [۲۵] سیوندی، ر. (۱۳۹۲). بررسی رابطه بین کیفیت رهبری و خودباوری مدیران در دانشگاه علوم پزشکی شهر کرمان، پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت منابع انسانی، دانشگاه آزاد رفسنجان.
- [۲۶] پاشاشریفی، ح. (۱۳۸۸). پرسشنامه های پژوهشی در زمینه روان شناسی، مشاوره، علوم تربیتی و جامعه شناسی. تهران: انتشارات سخن.
- [27] Fives, M. and Looney, A.(2016); “College Instructors Sense of Teaching and Collective Efficacy”; International Journal of Teaching in Higher Education, Vol. 20, No. 2, P.182.
- [۲۸] شجاعی، ش. (۱۳۹۹). رابطه کیفیت ارتباط معلم و دانش آموز با خودکارآمدی و سازگاری تحصیلی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه اول ناحیه یک شهر بندرعباس، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس، دانشکده علوم انسانی.
- [۲۹] رحمانی، س. (۱۳۹۱). بررسی تاثیر خود کارآمدی کار آفرینانه بر تقویت قصد کارآفرینی دانشجویان دانشکده مدیریت و حساب داری دانشکده علامه طباطبایی، پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت کار آفرینی، دانشگاه علامه طباطبایی.
- [30] Robert, J. (2008). Father absence, parental care and female reproductive development. *Evolution and human behavior*. 24(3), 376- 395.
- [31] Bandura A. (2007). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychol Rev.*; 84(2): 191-215.
- [۳۲] فتحعلی پور آهنگر، ع. (۱۳۹۳). تاثیر مهارتهای حرفه ای معلمان بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره ابتدایی از دیدگاه معلمان شهرستان بابل، اولین کنفرانس سراسری توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی - ۱۳۹۳.
- [33] Stipek, D., Feiler, R., Daniels, D., Mellburn, S. (۱۹۹۵). Effect of different instructional approaches on young children s achievement and motivation. *Child development*, 66 (1): 209- 223.
- [34] Escribano, R., Treviño, E., Nussbaum, M., Torres Iribarra, D., & Carrasco, D. (2020). How much does the quality of teaching vary at under-performing schools? Evidence from classroom observations in Chile. *International Journal of Educational Development Volume 72* January ۲۰۲۰ Article ۱۰۲۱۲۵.
- [35] Abesha, A. G. (2012). Effects of parenting styles, academic self-efficacy, and achievement motivation on the academic achievement of university students in Ethiopia. PhD. Dissertation, School of Psychology and Social Science, Faculty of Computing, Health, and Science, Edith Cowan University.
- [36] Vasquez N.A., Buehler, R. (2007). Seeing Future Success: Does Imagery Perspective Influence Achievement Motivation?. *Pers Soc Psychol Bull*; 33: 1392.
- [37] Chang, L.C., Arkin .R.M., Leong. F.T., Chan. D.K., Leung, K. (2014). Subjective Overachievement in American and Chinese College Students. *Journal of Cross-Cultural Psychology*; 35: 152.